

Christiana confessio de coena Domini exhibita nuper quibusdam theologis a Iohanne Candido.

<https://hdl.handle.net/1874/420907>

CHRISTI=
ANA CONFESSIO DE

COENA DOMINI EXHIBITA
NUPER QVIBVSDAM
THEOLOGIS.

A

IOHANNE CANDIDO. *cap. v. sig.*

CHORIAMBICVM EIVSDEM.

*Nobis recta placent quæ rationibus
Nituntur solidis, falsa refellimus.
Argumenta locum iure uel optimo
Dant humana sacris omnia literis.
Hinc nobis etiam cura patrum dedit
Doctrinam fidei non uiolabilem.
Quam præclara tenet Christe domus tuâ,
Olim structa super te stabilem petram.*

ANNO DOMINI.

1560.

CHRISTI=
ANIS LECTORIBVS
IOHANNES CANDIDVS.
S. D.

VM tam perspicua veritas aures & corda hominum feriat hoc nostro tempore, tanta quosdam male consuetudinis uirago submersit, ut omnibus autoritatibus & rationibus resistere quàm consentire malint. Nihil autem plausibilius habent specioso nomine pacis, & pulchra opinione unitatis quam prætendunt. Sed quis ambigat eam solam Ecclesie atque Euangeliorum unicam pacem esse, quæ Christi est? quam ad Apostolos post passionis suæ gloriam est locurus? quam ad æterni mandati sui pignus commendauit abiturus? Hanc nos fratres dilectissimi, & amissam querere, & turbatam componere, & repertam tenere curauimus.

Hilarins
lib. contra
Aurentiũ.

Sed huius ipsius temporis nostri peccata non meruerunt, nec imminenti Antichristi præiuristrique sunt passi, qui pace sua, id est, impietatis suæ unitate se iactant, agentes se non ut Christi Episcopos, sed Antichristi sacerdotes, Ac ne maledicis uerborum in eos uti conuictijs arguamur, causam

causam perditionis publicæ, ne cuiquam ignorata
sit, non taceamus. Antichristos plures esse, etiam Io-
hanne Apostolo prædicante, cognouimus. **QUIS-
QVIS ENIM CHRISTVM, QVALIS AB APO-
STOLIS EST PRAEDICATVS, NEGAVIT,
ANTICHRISTVS EST.** Nominis Antichristi
proprietas est, Christo esse cõtrarium. Vos autem
o Christiani lectores, ex canonica scriptura & pro-
batissimorũ, post Apostolos, Ecclesiæ Christi Docto-
rũ testimonijs, quæ dehinc sequẽtur, iudicate, cur
tali uos epistolio sim allocutus, & cogitate piẽ
doctis hominibus haudquaquam tacendum esse,
vbi corrumpitur doctrina à Deo tradita, & prauis
opinionibus in mendacium conuertitur diui-
na veritas. Porro quatuor duntaxat
articulis, iuuante Christo, expe-
diam quicquid restat.
Valere igitur
feliciter.

A ij Primo

PRIMO ARTICVLO

DOCETVR QVOD CHRISTI
CORPVS NON SIT
VBIQVE.

I OHANNES Apo-
stolus non ueretur di-
cere: Verbum caro
factum est. Et Paulus
Christum dicit esse
factum ex semine Da-
uidis. Et rursus: Mi-
sit Deus filium suum
factum ex muliere,
factum sub lege &c. factus est igitur homo prop-
ter nos homines, quos creaturas appellabat, cum
diceret Apostolis: Ite in mundum uniuersum, &
predicate Euangelium omni creature. Sequitur
ergo & ipsum, quatenus homo est, esse creaturam.
Ideò Diuus Augustinus in sermone natalitio sic ait:
Admirabile mysterium, quia creator mundi uoluit
esse creatura. Rursus enarrans Christi sermonē in
monte habitum: Voluit esse, inquit, creatura, qui est
creator. Idem epist. 57. Proinde quod ad uerbum
attinet, creator est Christus: omnia enim per ipsū
facta sunt: quod uerò ad hominē, creatura est Chri-
stus. Liberijs etiam Diuus Hieronymus edisserens
eum Pauli locū, qui est in epistola ad Ephesios ca.
2. Ipsius enim sumus factura, inquit, creati in Chri-
sto

sto Iesu. Et quia semel ad nomē creaturæ uenimus,
Et Sapientia in Prouerbijs Salomonis dicit se crea-
tā initium uiarum Dei, multiq; timore, ne Christū
creaturam dicere compellantur, totū Christi my- Notate
sterium negant, et dicunt non Christum in hac sa-
pientia, sed mundi sapientiam significari: nos libe-
rè proclamamus, non esse periculum cum dicere
creaturam, quem uermem et hominem et cruci-
fixum et maledictionem tota spei nostræ fiducia
profitemur, maxime cum ex duobus uersiculis qui
precedunt ipsa Sapientia promittat se esse dicturā
quæ post secula sunt. Cum autem Christus secula fe-
cerit, et quæ deinceps loquitur, ea sint quæ post se-
cula dicturam se esse promiserat, ad incarnationis
mysterium, non ad naturam Dei referenda sunt
quæ sequuntur. Hactenus Hieronymus. Audim⁹ itaq;
Christum, quatenus incarnatus est, creaturā recte
dici, et eos qui sic non sentiunt, totum Christi my-
sterium negare, quod et beatus Cyrillus agnouit ad
Successum Isauriæ Episcopum ita scribens: Impossi-
bile est in Deitatis essentiam uel naturam aliquid
creaturarum posse conuerti. Est autem creatura
etiam caro. Ideoq; diuinū quidem dicimus corpus
Christi: quia corpus est Dei, et ineffabili gloria il-
lustratum, incorruptibile et iam sanctum atq; ui-
uificum confitemur. Quod autem in naturam Dei
tatis sit cōmutatum, neq; sanctorum patrum quis-
quam sensit aut docuit, neq; nos ita sentimus. Hec
Beatus Cyrillus, cui Theodoretus Cyrensis Epis-
copus copiose subscripsit in Dialogo ἀποὺ Χριστοῦ

id est, inconfuso, Breue testimoniū illius subiiciam,
ubi de Christo sic ait: Didici à sanctis Angelis, quod
ueniet eo modo quo uiderunt ipsum discipuli euntē
in cœlum. Viderunt autem naturam circumscri-
ptam, non eam quæ circumscribi non potest, Ante
hos omnes Doctores ita scripsit Didymus lib. i. de
Spirit. S. & quidem Hieronymo interprete: Ipse
Spiritus Sanctus, si unus de creaturis esset, saltē cir-
cumscriptam haberet substantiam, sicut uniuersa
quæ facta sunt.

Hinc ita colligimus:

Vniuersa quæ facta sunt, circumscriptam habēt
substantiam. Christus est homo factus ex semine
Dauidis. Ergo idem Christus homo circumscri-
ptam habet substantiam.

Item,

Nulla creatura est ubiq;.

Nam id solius Dei est, seu diuine nature.

At uerum et naturale corpus Christi est creatura,

Vt huc usq; demonstratum est,

Ergo uerū et naturale corpus Christi nō est ubiq;.

Rursus ita colligimus:

Quicquid in multis locis est simul, est Deus.

Verum & naturale corpus Christi non est Deus,

sed creatura, Ergo uerum & naturale corpus

Christi non est simul in multis locis.

Huc facit quod ipse Christus apertè fatebatur
Lazarum esse mortuum quando ibi non erat. Et
Angelus post resurrectionē dixit mulieribus: Surre-
xit, non est hic. Et rursus: Præcedet uos in Galilæam

leã. Item: Sublatus est ex oculis eorum, cum in cœ-
lum ascenderet, quem quidem, teste Petro, oportet
cœlum accipere, usq; in tempora restitutionis om-
nium. Nam si esset in terra, ne sacerdos quidem es-
set, ut inquit Apostolus ad Hebræos ca. 8. Ideo Bea-
tus Cyrillus ait: Credere autē oportet fideles, quã-
uis à nobis corpore absit (Christus) uirtute tamen
sua omnia et nos gubernari, adesseq; semper ipsum
omnibus qui eum diligunt. Propterea dicebat: Amē
dico uobis, ubicunq; sunt duo uel tres congregati in
nomine meo, ibi sum in medio eorum. Porro quic-
quid hactenus adduxi, confirmat etiam. D. Philip-
pus Melanthon in postremo commentario episto-
læ ad Coloss. ca. 3. Vbi multa de hoc primo articu-
lo disseruit Vigilius Martyr, tandem sic ait: Hæc est
fides & confessio Catholica, quam Apostoli tradi-
derunt. Martyres roborauerunt, & fideles nunc
usq; custodiunt. Hinc ita concludimus:

In Iohan.
li. 9. ca. 21.

Cōtra En-
tych. li. 4.

Quicquid docetur contra fidem & confessio-
nem Catholicam, certum est à Diabolo proficisci.

Opinio illa quæ dicit: quod Christi corpus sit
ubiq;, docetur contra fidē et cōfessionē Catholicā.

Ergo certum est eandem opinionem à Diabolo
proficisci, & illius assertores Christum, qualis ab
Apostolis prædicatus est, negare, ideoq; Antichri-
stos esse, orthodoxorum patrum iudicio.

SECUNDO ARTICVLO DOCETVR, ESVM
ac porum veri corporis & sanguinis Domini
spiritualem esse.

Ex 10 arti.

Ex 12. Art.

Cap. 26.

D. Lut. in
epist. Pau.
ad Titum
2. cap.

VT nunc uerbis utamur Confessionis Augu-
stanae, credimus quod cum pane & uino
exhibeantur uere corpus & sanguis Chri-
sti uescientibus in Coena Domini: praeterea quod Sa-
cramenta instituta sunt, non modo ut sine nota pro-
fessionis nostrae, sed multo magis, ut sine signa &
testimonia uoluntatis diuinae erga nos, proposita ad
excitandam et confirmandam fidem in his qui eis
utuntur. Fide enim accipimus promissam gratiam
quam Sacramenta significant, & Spiritum sanctum.
Hactenus uerba Confessionis. Quemadmodum igitur
exterior homo in hac tam angusta actione ha-
bet quod recipiat: ita credimus interiorem hominem
habere, quod uera etiam fide percipiat, ipsum uideli-
cet Corpus pro nobis datum, & uerum sanguinem
pro nobis effusum. Porro uerba edendi atque bibendi,
a corpore transferre ad animum, usitatum in sa-
cris literis constat. De sapientia legitur: Qui ede-
rit me adhuc esuriet: et qui me biberit, adhuc sitiet.
Verbum Dei cibus est, quem qui comedit, adhuc ma-
gis esurit, ut in Esaiam scripsit D. Lutherus. Hic idem
in eo sermone, quem de Christi uerbis: Caro mea ue-
re est cibus etc. edidit: sic ait: Dominus postea dicit:
Caro non prodest quicquam. Et rursus: Caro mea
dat uitam. Qua ratione uero haec discernemus? Spi-
ritus discernit: Christus enim corporalem carnis
manducationem non prodesse dicit, sed si filij Dei
carnem propter me caelitus descendisse & sangui-
nem suum pro me effudisse credam. Haec D. Luthe-
rus, qui in concione natalitia sic ait: CHRISTVS
TIBI

TIBI NON DATVR IN MANVM, NON IN
ARCAM, NON IN SINVM, NON IN OS: sed
solis Euangelij uerbis, per aures cordi offertur, ut
qui semetipsum pro te ac tua iniustitia tradiderit.
QVARE NEQVE ALIA RATIONE QVAM Capite. 6.
CORDE IPSVM POTERIS SVSCIPERE. Sub
scribit D. Luthero Philippus Melanthon hoc modo
in Iohannem: Verbo manducatur Christus, ideoq;
fide, non carnali esu. Per longum foret hic allegare
testimonia Tertulliani, Cypriani & aliorum huic
orthodoxæ institutioni consentanea, iam dudum à do-
ctissimis Theologis collecta & edita. Proinde quã-
ta possumus uoce testificamur et proclamamus cū
Diuo Augustino: Christum fas uorari dentibus non
esse, Cum D. Philippo: Christum uerbo & religiosa
fide, non carnali esu manducari. Cum D. Luthero:
Corporalem carnis Christi manducationem non pro-
desse, Christumq; ipsum alia ratione quam corde
suscipi non posse. Cum Beato Cyrillo: Sacramentū
fidelium non statuere ἀὐθροπὸ φάριον, homi-
nis manducationem, adigens insanè & irreligiōse
mentes fidelium ad crassas cogitationes, sed ad ea
potius inducere, quæ sincera & in exquisita fide
capiuntur.

In uerbis igitur Cene Dominicæ cum orthodo-
xis patribus Sacramentalem loquendi modū agnos-
cimus, ubi dominus rei signatæ nomē, signo tribuit,
nō ideò tantū q. sit figura: sed multo magis q. sym-
bolum sit quo res exhibetur. Quē admodum enim
uerè Deus erat & habitabat in medio populi sui, li

et localiter non esset propitiatorio inclusus: Et ut
reuera regnum dabit & sacerdotium, Prophetan
diq; munus per unctionis symbolum, licet nec regna
nec sacerdotia, nec Propheticus Spiritus localiter
in oleo fuerint. Et Ieroboam uere accipiebat decē
tribuum regnum, licet in decem pallij partibus loca
liter non esset. Et quemadmodum Christus reuera
beneuolentiam suam per externam manus imposi
tionem pueris & ægrotis dabit, tametsi in manibus
illa localiter non comprehenderetur: spiritumq;
suum uere largiebatur, tametsi flatu oris localiter
nō esset circumscriptus. Et ut per Baptismum indu
bitanter exhibetur peccatorum remissio, etiamsi
sub aqua localiter nō includatur: ita in Coena Chri
stus reuera cum pane & uino, tanquā externis sym
bolis, corpus suum ac sanguinē exhibet, tametsi lo
caliter in illis non comprehendatur. Nec timendum
est quod talis aliqua carnis cogitatio discipulis in
mentem uenerit, uidentibus Christum ante faciem
suam sedentem ac loquentem. Atq; ista corporis et
sanguinis Christi exhibitio, ut tum in Coena illa pri
ma nihil demebat ueritati corporis humani: ita nec
hodie demit, manet enim etiam hodie ueritas huma
næ naturæ in Christo, ut orthodoxi patres olim ad
uersus hæreticos copiose demonstrarunt. Rectē igi
tur ante annos mille scripsit insignis ille Doctor
Ecclesiæ Theodoretus, Beati Cyrilli coetaneus in
α τ γ π τ ρ: Christus Dominus noster, qui naturale
corpus suum frumentum & panem uocauit: atq;
item uitem seipsum nominauit, idem ipse etiam ea
que

quæ uidentur symbola corporis & sanguinis sui appellatione honorauit, non equidem naturam ipsam transmutans, sed adiiciens gratiam naturæ.

Hæc est autem integra sacræ Cænæ ueritas, ut Christus nos inferendo in corpus suum, non modo participes faciat corporis et sanguinis sui, sed uitã, cuius in ipso residet plenitudo, in nos inspiret: quia non alium in finem comeditur eius caro, nisi ut sit uiuifica. Doctrinam hanc per mille Papiſtas cõuelere Satan frustra molietur.

Cõmentum uerò quod ex eis quidã obtrudunt pro genuino sensu: Hoc est corpus meum quod pro uobis in pane frangitur uel distribuitur, nihil aliud quàm beluina profanatio est, quæ pijs omnibus execrabiles eos reddit cum suo errore, quem aliter tueri nequeunt, nisi omnia peruertendo. Tragice uo ciferatur de nomine $\kappa\omicron\iota\upsilon\omega\nu\iota\alpha\sigma$, sed sine ulla illſta causa. Participationem significat, Quid tum? Nam si inde colligant substantialiter comedi Christi corpus, uicissim dicemus sacerdotes substantiã altaris deuorasse, & substantialiter etiam deglutiri idolũ à suis cultoribus, quando in utroq; $\kappa\omicron\iota\upsilon\omega\nu\iota\alpha\sigma$ statuit Paulus eodem loco. Turpe profectò & miserũ est Christianos nescire, quomodo sanctificatus in Coena Dñica panis & calix sit corpus & sanguis Domini, seu nouum testamentum in sanguine eius, cū Iudæi sciant quomodo circumcisio sit foedus Domini, & aſus ille agnus sit transitus Domini. Sed hæc turpitude & miseria debetur indoctis hypocritis, qui Christũ, qualis ab apostolis est prædicatus

nega.

negarunt, ideoq; (orthodoxorum patrum iudicio)
Antichristi sunt. Proinde hunc articulum concludi-
mus ut priorem:

Quicquid contra mentem Christi docetur, à
spiritu maligno suggeritur.

Opinio illa quæ dicit, quod uerū et naturale cor-
pus Christi corporeo edatur ore, contra mentem
Christi docetur, quod etiam in Methodo probaui.

Ergo eadem opinio à Spiritu maligno suggeritur.

TERTIO ARTICULO DOCETVR, INFIDE-
les non esse capaces ueri corporis &
sanguinis Domini.

August. de
Ciuit. Dei
lib. 21. cap.
26.

Io. 6. et 17.

NAm de talibus in sacra Cæna panem et ca-
licem Domini sumentibus profitemur, quod
ibi corpus & sanguinem Christi Sacramē-
tō tenus accipiunt, non autem reuera. Dixit enim
Dominus: Qui edit meā carnem & bibit meū san-
guinē, in me manet & ego in illo, quod certē de im-
pio dici nō potest. Et rursum: Si quis in me non mā-
serit, eiectus est foras. Hæc est grauissima cōmina-
tio ad hypocritas, qui doctrinæ curā nō suscipiūt,
quod fide excidant, amittantq; Spiritū Christi, & à
uinitore cælesti iam excisi sint ex corpore Christi,
& eiecti extra Ecclesiā. De huiusmodi hominibus
cum Diuo Augustino constanter affirmamus, quod
nec spiritualiter edant carnem Christi, nec bibant
eius sanguinem, licet carnaliter & uisibiliter pre-
mane dentibus Sacramentū corporis & sanguinis
Christi

Tract. 26.
in Iohan.

Christi. Affirmauit hoc etiam D. Lutherus, ubi ex-
 ponens hæc uerba Christi: caro mea uerè est cibus, In postilla
 & c. confidenter dixit, illa eò tendere, quod Sacra-
 mentum indignè sumi potest: sed hic cibus (in-
 quit) de quo hic Dominus loquitur, nunquam
 indignè accipi poterit. Item: Christus nihil habet
 cum quoquã impiorũ commune. Et rursus: Nemo
 potest Christũ sumere aut recipere, nisi credat. Itè:
 Ne cogites nudum ipsum aduenire, aut uacuum: ad
 fert secum uitã, spiritum, & omninò quæcunq; ipse
 est. In sũma: Nemo impius cõmunicat Ecclesiæ fru-
 ctibus & donis. Hæc disertissimæ asserciones D. Lu-
 theri conueniunt scripturæ diuinitus inspiratæ, &
 illustribus orthodoxorũ Patrum testimonijs.

Quare hanc articulum ita concludo: Escã uitã
 accipit, æternitatis poculũ bibit, qui in Christo ma-
 net, & cuius Christus habitator est. Nã qui discor-
 dat à Christo, nec carnẽ Christi manducat, nec san-
 guinem bibit, etiamsi tantæ rei Sacramentũ ad iudi-
 cium suæ præsumptionis quotidie indifferenter acci-
 piat. Hæc sententia citatur etiã in decretis, de Con-
 secrat. dist. 2. Cap. Qui discordat.

Quidã stultè uociferantur, impios mensæ Do-
 mini comuiuas non dicendos fuisse reos corporis &
 sanguinis Domini, cuius reuera non fuissent partici-
 pes: quasi uerò impia illa multitudo quæ clamita-
 bat: Sanguis eius super nos & super filios nostros,
 reuera non fuerit corporis & sanguinis Domini, sicut
 & omnes inimici Christi & cõtẽptores Euangelij,
 de quibus legantur uerba Apostoli ad Hebræos, ca.
 6. & 10. Ad iam his adhuc aliquid propter quosdã

maiorè.
 Super hæc
 uerba:
 Ecce posi-
 tus est hic
 in ruinã.
 In summa
 Euãgelij
 j. D. Aduët.
 In epist.
 Pauli ad
 Tit. 2. cap.
 D. Luth. in
 Esa. ca. 65.
 Ex lib. sen-
 ten. Prosp.

ineptos : Quemadmodum Christus Dominus Deusque
noster sermonis sui capaces esse impios negat, quia
malitia obstructos habeant animos, ne quid sani ad
mittant: ita ueri corporis et sanguinis Christi ca-
paces esse impios negamus, et sophistae illius teme-
ritatem detestamur, qui ex eo quod Pater omne iu-
diciū dedit filio, asseuerauit impios in sacra Cena
edere carnem filij Dei, quia edant iudicium. Nihil
enim hinc coheret, et in priore dicto iudicium signi-
ficat summum imperium et auctoritatem iudican-
di uniuersos: in posteriore autem significat conde-
mnationem et poenam.

Iohan. 6. Qui huic sane doctrine pertinaciter contradi-
cunt, eos Christum, qualis ab Apostolis est predicatus,
negare arbitramur, et ideo Antichristos esse
non dubitamus. Nobiscum facit et haec praecleara
D. Lutheri sententia: O fides, fides, quam difficile
intras in cor hominis, et est tamen ille supra modum
felix ac longe beatissimus homo, qui credit. Quid
ita uero? Est enim, Christo hinc dicente, habitaculum
ac palatium diuinae ac aeternae maiestatis. Econtra
est ille proculdubio (qui non credit) Satanae lulu-
ta palus ac sordidissima cloaca. Haec ille.

In lib. in-
fig. & me-
morab. sen-
ten. script.
D. Hiero-
nymi
Vell. in
epist. ad E-
phes. ca. 2.
2. Reg. 15.
26. 28.

Apud ueteres celebre fuit hoc elogium Coenae
Domini, O sacrum conuiuium, in quo Christus sumitur
et c. Nam qui Christum habet, is Deum ipsam
habet, cum omnibus suis donis et bonis. Sumitur
autem a solis fidelibus, pijs ac bonis, non ab infi-
delibus, impijs et malis, quod et sic optime probatur:
Deus recedit ab ijs qui conserunt uerbum ipsum.

Neg.

Neq; enim is deus est cui placeat
improbitas, cui familiares sint mali.

Procul est Dominus ab impijs.

Qui in tenebris ambulat, non habent
noivwvicy cum eo.

Omnes qui transgrediuntur & non
manent in doctrina Christi, Deum
non habent.

Christus nihil habet cum quoquam
impiorum commune.

Psalms. 5.

Ergo non pos-

sunt eum in

sacra Coena

sumere.

Prouer. 15.

1. Iohan. 1.

Io. epi 2.

D. Luth. ut
supra.

Idem in

Euangelio

Domi. ocu

li. Luc. 11.

Porro Christi potentia & Diaboli, facile à no-
bis ex fructibus agnoscitur, Etenim Christus forti-
or est Diabolo, 1. Iohan. 4. et lux nullam habet cõ-
munionem cum tenebris, nec Christus cum Belial,
nec fidelis cum infideli. 2. Cor. 6. Hæc est fides et cõ-
fessio Ecclesie Dei uiuentis, quam Paulus Aposto-
lus columnam & stabilimentum ueritatis appellat.
Hæc est quæ uerum Dei cultum retinet. Hic est fons
ueritatis. Hoc est domicilium fidei. Hoc templum
Dei: quò si quis non intrauerit, uel à quo si quis exi-
uerit, a spe uitæ ac salutis æternæ alienus est, ut an-
te annos mille ducentos ad Cõstantinum Magnum
scripsit Lactantius Firmianus. Dictum sat est sapi-
entibus.

QUARTO ARTICULO DOCETVR, QVOD

Deus qui super creaturam est, non possit
per creaturam in nostrum domi-
cilium induci.

Hoc

HOC est opus Dei patris, ut credamus in eum quem misit ille. Et quis est quem pater misit: nempe quem signauit Deus. Et quis est quem signauit Deus? Filius utique hominis, et eam scilicet præbens uitæ æternæ. Qui tandem sunt quibus præbet eam? Illi namque qui operantur eam non intereuntem. Hæc scripsit ante annos mille ducentos probatissimus Ecclesiæ Doctor apud Gallos Diuus Hilarius lib. 8. de Trin. cui prorsum astipulatur Chrysostomus, ubi in Matt. Homil. 83. sic loquitur de Christo: Nam si ad naturam nostram descendit, patet quoniam ad omnes, et ad unumquemque profectò. Sed cur non omnes inde lucrum consecuti sunt inquires? Id certe non illius causa, qui maxime hoc operatur, accidit: sed eorum culpa qui eum suscipere nolunt. Singulis enim fidelibus per hoc mysterium se coniungit: et quos peperit, non alij nutriendos tradit, sed ipse studiosissime alit. Ergo Christus dat (inquit Augustinus) homo accipit. Item: Existit aliquis hæreticus et dicit: Ego do, ego sanctifico, ego iustifico: nolo eas ad illam sectam.

Tract. 14.
in Iohan.
Tract. 13.

Hinc ergo discimus dilecti fratres, quod homo qui dem nobis ministret corporis et sanguinis Domini Sacramentum: sed ipse dominus Deusque noster Iesus Christus præbeat rem et uirtutem Sacramenti suis fidelibus in alimoniam uitæ æternæ. Ideo D. Lutherus supra dixit: CHRISTVS TIBI NON DAT VR IN MANVM, NON IN ARCAM, NON IN SINUM, NON IN OS: Item NEQVE ALIA RATIONE

TIONE QUAM CORDE POTERIS IPSVM
SVSCIPERE. Nota uobis est uox Baptiste di-
centis: Ego baptizo uos aqua. Qui autem post me
uenit, ipse uos baptizabit Spiritu sancto & igne.

Hinc discimus (teste Diuo Hieronymo) quod homo
tantum aquam tribuit, Deus autem Spiritum san-
ctum, quo sordes abluuntur, & sanguinis peccata
purgantur. Id indicat etiam Simon ille à Philippo
baptizatus, ut legimus in Actis Apostolicis, qui Spi-
ritum Sanctum non habebat. Multa in hanc senten-

tiam à Diuo Augustino literis mandata extant de
Trinitate lib. 15. cap. 26. & lib. Quæstionum 3.

Quæst. 84. ubi sic ait: Aduertendum est quoties
dicit, Ego Dominus qui sanctifico eum, loquens de

sacerdote, cum hoc etiam Mosi dixerit, Et sancti-
ficabis eum. Quomodo ergo & Moses sanctificat

& Dominus? Non enim Moses pro Domino, sed
Moses uisibilibus Sacramentis per ministeriũ su-
um, Dominus autem inuisibili gratia per Spiritum

sanctum, ubi est TOTVS FRVCTVS, etiam uisi-
bilium Sacramentorum. Conuenit his testimonium

Didymi Alexandrini sic dicentis: Spiritus sanctus
consolator à filio mittitur, non secundum Angelo-
rum, aut Prophetarum, aut Apostolorum ministe-

rium: sed ut mitti decet à sapientia & ueritate.

Hinc sequitur irrefragabiliter, quod ait Beatus
Cyrillus: Non enim possibile est Deum, qui super

creaturam est, per creaturam in nostrum domici-
lium induci. Habetis igitur Christiani lectores,

perfectam confirmationem quatuor articulorum

In Esa. ca.
4. Cum ab
luerit.

Hiero. in
episto. ad
Galat. 3.

Libr. 2. de
Spiritu S.

In lib. 9. de
Spiritu S.
fit Deus.

de Coena Domini et sacro ministerio Verbi, de quo
Paulus Apostolus præclare dixit: Ego plantavi,
Apollos rigauit: sed Deus dedit incrementum. Itaque
neque qui plantat est aliquid, neque qui rigat: sed
qui dat incrementum Deus. Hæc est doctrina
Apostolica, quam tenuerunt sancti Confessores &
Martyres, quam tradiderunt probatissimi Docto-
res: quomodo fidem eorum possumus denegare,
quorum uictoriam prædicamus? Mandatum est im-
mutabile pertinens ad omnes homines, ut singuli
fiant membra et ciues eius Ecclesie, quam isti no-
bis commendarunt. Hæc est enim domus Dei uiuen-
tis de qua scriptum est Psal. 26. Vnum petij à Do-
mino, hoc requiram, ut inhabitem in domo Domi-
ni omnibus diebus uitæ meæ, ut uideam uoluntatem
Domini, & uisitem templum eius. Item Psal. 91.
Plantati in domo Domini, in atrijs domus Dei no-
stri floreant. Omnes autem pie docti semper cō-
fessi sunt, extra hanc domum & Ecclesiam non esse
salutem, & Christus inquit Matth. 12. Qui non
congregat mecum, dispergit. Item: Qui confessus
fuerit me coram hominibus, cōfitebor eum et ego co-
ram patre cœlesti. Maledictus qui facit opus Domi-
ni fraudulentè, hoc est, qui aut sciens cedit hosti-
bus Euangelij, imbecillitate animi: aut qui sophi-
smatum præstigijs inuoluit ueritatem, & confir-
mat errores. Quisq; igitur (auxiliante Christo)
in sua uocatione modis omnibus det operam, ut relictis
prauis opinionibus & erroribus horrendis in hac do-
mo & Ecclesia Dei uiuentis inueniatur, Amen.

Ne

NE Christianis lectoribus uacue exhiberen-
tur sequentes pagellæ, præclara quædam
orthodoxorum Patrum testimonia insti-
tuto nostro conuenientia subiecimus. Hic enim la-
tius ostenditur, opinionem illam, quæ dicit: Quòd
uerum & naturale corpus Christi corporeo eda-
tur ore, contra mentem Christi spargi ac doceri,
suggestore spiritu maligno.

Chrysostomus in Matth. cap. 26. hom. 83. uerba
Coenæ explicans: Accipite & comedite, Hoc est
corpus meum, &c. sic interrogat: Quomodo tur-
bati non fuerunt, cum hoc audissent? & respondet:
Quia multa iam & magna de hoc antè disseruit. Ioan. 6.
Quapropter nec illud quod iam crebrò percepe-
rant, confirmauit. Et non multò post addit Chry-
sostomus: Ipse quoq; bibit ex eo, ne auditis uerbis
illis dicerent: Quid igitur sanguinem bibimus &
carnem comedimus? ac ideo perturbarentur. Nam
& quando prius de his uerba fecit, multi solummo-
do propter uerba scandalum passi sunt. Ne igitur
tunc id quoque accideret, primus ipse hoc fe-
ci, ut tranquillo animo ad cõmunicationem mys-
teriorum induceret, Docemur hic à Chrysostomo
non fuisse perturbatos Apostolos, quum audirent
Dominum dicentem: Accipite, edite, hoc meum
est corpus, quòd iam antè edocti fuerant, quomo-
do quod dicebatur intelligi oportuit, uidelicet cum
alijs scandalum perpeßis, ut est apud Ioannem, &
dicentibus: Durus est hic sermo, mansissent ipsi ac Ioan. 6.

didicissent: Spiritus est qui uiuificat, caro non prodest quicquam, Verba quæ ego locutus sum uobis, spiritus & uita sunt, id est, ut idem Chrysostomus ibidem exponit: spiritualiter intelligenda sunt, quod ipsum factum suo confirmauit Dominus, quum ipse eundem cum illis panem ederet & uinum biberet, ne quid humile aut uulgare cogitarent, sed placidis animis ad mysteriorum cogitationem inducerentur. Hæc ex Chrysostomo conferantur cum loco ex Antecedentibus & Consequentibus in Methodo mea, numero 12. & magis patefiet inuicta ueritas, quam huc usque adseruimus.

Gregorius Nazianzenus in oratione de Paschate sic loquitur: Ceterum Paschæ fiamus participes, figuratim adhuc, etsi Pascha hoc ueteri sit manifestius. Siquidem Pascha, audenter dico, figuratim erat obscurior, at paulo post illo perfectius & manifestius fruemur, cum filius uerbum ipsum biberit nobiscum in regno patris nouum, reuelans ac docens, quæ nunc modice demonstrauit. Hic Nazianzenus Eucharistiam Pascha manifestius appellauit legali Paschate, adhuc tamen figuratim, nempe illius, quo manifestius & perfectius fruamur in regno Patris.

Cyrillus in Iohan. lib. 4. cap. 22. exponens hæc uerba: Hoc uos scandalizat, &c. scribit in hunc modum: Ex imperitia multi qui Christum sequebantur, uerba ipsius non capientes perturbabantur. Nam cum audissent: Amen, amen dico uobis, nisi comederitis carnem filij hominis, & biberitis
eius

eius sanguinem, non habebitis uitam in uobis, ad
immanes ferarum mores uocari se à Christo ar-
bitrabantur, incitariq; ut uellent crudas hominis
carnes manducare, & sanguinem bibere, quæ uel
AVDITV HORRIBILIA SVNT. Nondum e-
nim mysterij huius formam & dispensationē pul-
cherrimam cognouerant.

Theophylactus in Iohan. ca. 6. super hæc uer-
ba, Durus est hic sermo, quis potest eum audire,
&c. sic ait: Vide insipientiam illorum, nam debe-
bant interrogare & discere ea quæ ignorabant.
At illi resiliabant, & nihil spiritualiter expone-
bant, sed omnia ut uidebantur. Nam, quia carnem
audierant, putabant quod eos cogeret carnis &
sanguinis fieri deuoratores.

Nos autem spiritualiter intelligimus, neq; car-
niui uoratores sumus, & sanctificamur per ta-
lem cibum. Certa est Theophylacti sententia, fi-
deles in Sacramento carniuoros, ut ita dicam, non
esse, ut litera sonat: sed spirituale sensum
requiri, hoc est, seruata panis & ui-
ni specie, uirtutem carnis &
sanguinis à fide-
libus accipi.

***

D I M E T R I

authoris.

Nunc ueritati uanitas
Cedat, tenebræ lumini,
Doctrina CHRISTI cœlitus
Emissa fallit neminem.

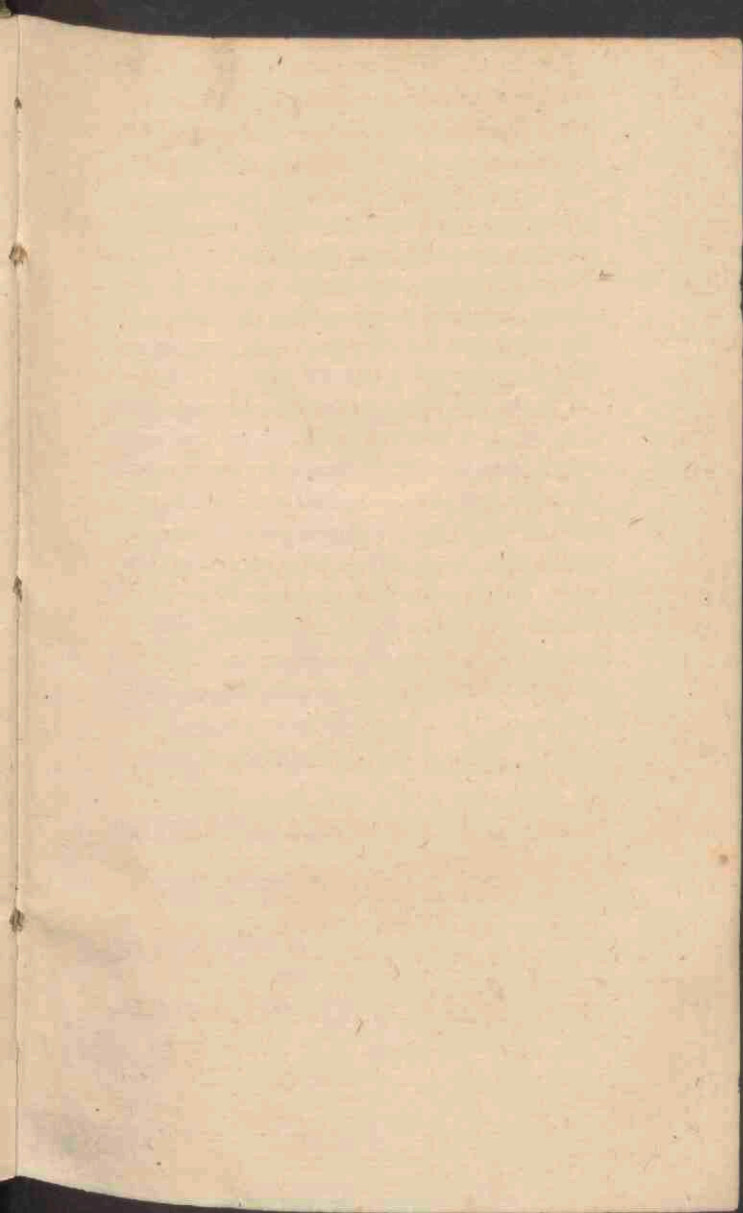
Iuuentus ut scholastica
Vitet prioris seculi
Nugas & errores, Dei
Sermone debet imbui.

Cœlestis hoc pastor modò
Sparsas oues recolligit,
Hoc præuio, desiderant
Omnes pij concordiam.

Hoc mater est Ecclesia
Prognata primùm semine,
Diuinitus quod edita
Scriptura nobis indicat.

Inanis est mortalium
Quæcunq; conspiratio,
Quam non regit sermo Dei
Manens per omne seculum.

L A V S O P T. M A X.
C H R I S T O.

1962

Handwritten text in the left margin, including large decorative initials and smaller script.

Main body of handwritten text in Gothic script, arranged in approximately 25 lines.

Vertical handwritten notes and corrections in the right margin.

cent hia in morbit expectare or

loret hani t pechor qn ut pna

neant emi dunge d'arozoz

eri no boreat hie d'el' f'inge

Handwritten text at the bottom left of the page, possibly a signature or date.

et unum deum quod cum deo unum in se
non oritur quod non est deus quod non est
quod non est deus quod non est deus
quod non est deus quod non est deus
quod non est deus quod non est deus
quod non est deus quod non est deus
quod non est deus quod non est deus
quod non est deus quod non est deus
quod non est deus quod non est deus
quod non est deus quod non est deus

Et in nomine et in nomine
facit et obsequium et in nomine

Omnia et in nomine et in nomine
et in nomine et in nomine et in nomine

Et in nomine et in nomine
in nomine et in nomine et in nomine
in nomine et in nomine et in nomine

2A 64c 69

